

Fakamatala fakamuimui taha ki he tu'unga e 'Ea

Fakafuofua kihe lahi e 'uha

Tukuatu: 9 Tisema 2022

'Oku tau lolotonga fononga atu eni 'ihe faha'i ta'u La Niña

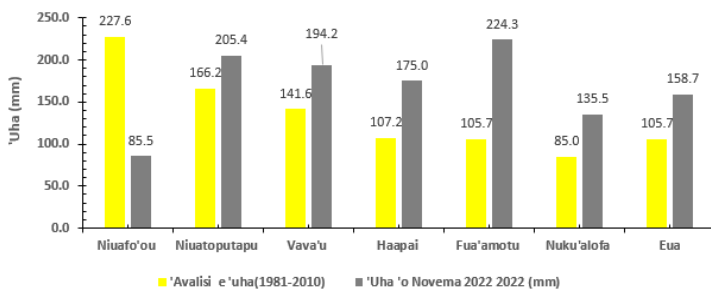
- 'Oku ha mai e ngaahi faka'ilonga 'ihe 'oseni moe 'atimosifia kuo ngali ke a'u kihe malohi taha 'ae faha'i ta'u La Nina. Koe fakafuofua 'e foki ki he 'avlisi angamaheni ki Sanuali pe Fepueli 2023.
- Ko Niuafou'ou 'oku kei ma'olalo pe 'ae 'uha 'ihe 'avalisi talu mei Me, koia ai oku kei fakatokanga pe ki Niuafou'ou ke tanaki e vai pea ngaue fakapotopoto áki.

Mahina kuo hili

Novema 2022

Na'e ma'olunga 'ae 'uha 'ihe 'avalisi 'ihe 'otu Tonga tukukehe pe a Niuafou'ou na'e kei ma'olalo pe 'ae 'uha 'ihe 'avalisi. (vakai kihe kalafi moe Tepile 2). Ko e 'avalisi e mafana e 'Ea na'e 25.7°C 'a ia na'e mafana tatau moe 'avalisi anga maheni. Koe ma'olunga taha e mafana 'o e 'ea na'e 31.8°C 'ihe 'aho 25 'i Vava'u, pea koe ma'olalo taha 'oe 'Ea na'e 17.7°C 'ihe 'aho 22 'i Vava'u ai pe.

'Uha 'o Novema 2022 fakahoa kihe 'avalisi(1981-2010)

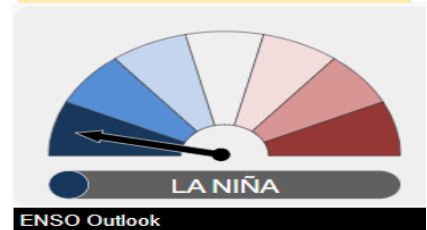
Tepile 2: Koe 'uha 'ihe mahina 'e 6 kuo hili.

Lahi 'oe 'uha mei Sune – Novema 2022 (mm)						
	Sune	Siulai	'Aokosi	Sepitema	Okatopa	No-nema
Niuafou'ou	74.5	83.0	93.0	43.3	88.0	85.5
Niuatoputapu	62.5	91.5	104.0	178	224.0	205.4
Vava'u	59.9	74.7	105.9	57.5	164.3	194.2
Ha'apai	18.5	21.0	32.0	94.0	406.0	175.0
Fua'amotu	32.2	22.5	91.6	96.1	194.0	224.3
Nuku'alofa	36.3	20.5	37.9	50.5	281.8	135.5
'Eua	29.5	25.5	62.0	102.4	138.7	158.7

Koe ngaahi faka'ilonga tu'ufonua 'ae faha'ita'u mafana.

- Koe taimi 'oku fa'u pununga ai 'ae fanga pii 'ihe ngaahi nge'esi pupuu pe ofi 'aupito kihe kelekele pehe foki ki fale pea 'oku faka'ilonga mai 'e 'iai ha matangi saikolone 'ihe faha'i ta'u saikolone koia.
- Koe fua to'ulu e 'akau fua o mahulu ange 'ihe anga maheni 'oku faka'ilonga 'e 'iai e afa 'ihe faha'I ta'u afa koia.
- Koe taimi 'oku kamata ke matala ai e ngaahi 'akau kakala tu'ufonua 'oku faka'ilonga 'oku ha'u e mafana.
- Kapau 'e lahi e mongomonga 'i fale pea mafana e 'ea mo nau puna 'oku faka'ilonga 'oku vave ha to mai ha 'uha
- Kapau 'e to ha 'uha pea ke fakatokanga'i e moa ta'ane pe fanga moa 'oku 'ikai kenau toi pea mo nau kei 'u'u pe pea koe faka'ilonga ia koe 'uha 'e 'ikai ke fuoloa.

Tu'u lolotonga e faha'i ta'u

Tepile 1: Fakafuofua kihe 'uha Sanuali ki Sune 2023.

	Sanuali-Ma'asi-23 (% 'oe faingamalie ke hoko)	'Epeleli—Sune 2023 (% 'oe faingamalie ke hoko)
Niuafou'ou	43	36
Niuatoputapu	49	37
Vava'u	43	37
Ha'apai	46	38
'Eua	55	48
Tongatapu	46	48

Fakafuofua kihe lahi e 'uha mei Sanuali—Ma'asii 2023.

Koe 'uha 'e ma'olunga 'ihe 'avalisi 'ihe 'otu Tonga.

Fakafuofua kihe lahi e 'uha mei 'Epeleli—Sune 2023.

'E ma'olunga 'ihe 'avalisi pe 'e 'ihe 'avalisi 'ae 'uha 'i he 'otu Tonga tukukehe a Niuafou'ou e ma'olalo 'ae 'uha 'ihe 'avalisi.

Ma'olalo 'ihe 'avallisi	Avalisi angamaheni	Ma'olunga 'i he 'avalisi

Ngaahi me'a ke Fakatokanga'i

Óku tau fononga eni ihe faha'i ta'u La Nina pe faha'I ta'u mafana pea toe iloa foki koe faha'i ta'u afaa 'aia na'e kamata 'i he 'aho 1 'o Novema pea 'e toki ngata kihe 'aho 31 'Epeleli 2023. Koe taimi foki eni 'oku angamaheni áki ke lahi ange ai 'ae 'uha.

Fakatatau kihe ngaahi fakamatala kuo tukuatu 'i 'olunga moe tu'unga lolotonga 'oe 'uha 'oku fale'i atu ai pe kihe kakai ko-toape ke mou ngaue fakapotopoto 'aki 'ae vai 'uha pea tokateu ma'u pe telia ha fakatamaki 'e hook. Fakapapu'i ma'u pe 'oku ma'u 'ae ngaahi fakamatala fakamuimitaha meihe va'a Fakamatala 'Ea pea moe ngaahi fale'i meihe ngaahi kupu fekau'aki tautefito kihe ngaahi va'a 'oku tu'u lavea ngofua kihe fakatamaki fakaenatula o hange koe Ngoue, Mo'ui, Vai moe fakatamaki fakaenatula ke matu'utaki pea faka si'isi'i 'ae uestia moe maumau 'e ala hoko tupu meihe ngaahi fakatamaki fakanatula.

Fakatokanga'i ange.

Koe fakamatala ni 'oku fa'u ia 'i he 'osi pe 'ae mahina kotoa hili hano tanaki mai e fakamatala mei he ngaahi 'ofisi vakai matangi 'i he 'otu Tonga ni. Lolotonga hono fakahoko 'ehe Potungae 'a hono 'anlaiso mo fakapapu' 'ae ngaahi fakamatala kuo tanaki ke fa'u 'aki 'ae fakamatala ni, 'oku 'ikai ke fakapapu atu 'ae Potungae kihe kakato moe tonu 'ae fakamatala ni pea 'oku 'ikai ke totonu keke falala kakato kihe ngaahi fakamatala ni. Koe ngaahi fakamatala ni 'oku 'oatu pe ke tokoni ki ho'o fai tu'utu'uni. He 'ikai ke 'iai ha kaunga 'ae Potungae ki ha'o faitu'utu'uni pe ko ha mole, mau mau pe mo'ua 'e hoko tupu mei ha'o ngaue'aki 'oe fakamatala ni. Ki ha'o 'oe faka'eke'e fekau'aki moe fakamatala ni pea ke kataki 'o fetu'utaki mai ki he talekita 'oe Potungae Vakai Matangi 'i he metstaff@met.gov.to pe koe puha 1380 pe koe telefoni: (676)35123, 7400062 ki ha toe fakakiiki.